

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Casus I. Argumentum. An Episcopus statuere possit terminum Religiosis
ad assignandam congruam portionem Præsentato ab eis ad Ecclesiam
Parochialem; Et an institutio, seu admissio Præsentati absque ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

ARGUMENTUM.

An Episcopus statuere possit terminum Religiosis ad assignandam congruam portionem Præsentato ab eis ad Ecclesiam Parochialem. Et an institutio, seu admissio Præsentati absque assignatione congruæ portionis sit valida.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopus exercere non potest jurisdictionem in exemptos. Limita ut num. 4.
- 2 Patrono Laico non potest præfigi terminus ad assignandam congruam portionem Parocho de fructibus Parochie.
- 3 Episcopus potest statuere terminum Religiosis ad assignandam congruam portionem Præsentato ab eis ad Ecclesiam Parochialem, quæ si ab eis non assignetur potest assignari ab Episcopo.
- 5 Numerantur modi, quibus Ecclesia Parochialis potest esse subjecta Regularibus.
- 6 Ad cognoscendum an factum contra Constitutionem valeat, quid considerari debeat.
- 7 Institutio Præsentati à Religiosis absque prævia assignatione congruæ est valida.

CASUS I.

VAcante Ecclesia Parochiali unita quoad temporalia Monasterio Regularium A, isti præsentarunt ad illam quemdam Sacerdotem idoneum; Episcopus verò præfixit eisdem Regularibus terminum quindecim dierum ad assignandam Præsentato congruam portionem, quo non obstante, Regulares nullam assignarunt congruam intrà terminum statutum, & Episcopus instituit Præsentatum; quæritur

Primò: An Episcopus præfigere possit Regularibus terminum ad assignandam congruam Præsentato ad Ecclesiam Parochialem ad ipsos spectantem?

Secundò: An institutio Præsentati facta per Episcopum absque prævia assignatione congruæ sustineatur?

- 1 Ad primum respondendum videtur non posse Episcopum præfigere ullum terminum Regularibus ad assignandam

congruam portionem Præsentato ad Ecclesiam Parochialem eorum Monasterio subjectam, talis namque præfixio termini sapit, ac importat Jurisdictionem, quam Episcopus exercere non potest in exemptos, juxta auctoritates relatas *Par. II. Can. XIV. & XV. Cas. VIII. num. 3.*, Insuper Regulares non aliud consequuntur in Ecclesia Parochiali spectante ad eorum Monasterium nisi id, quod consequitur quilibet Laicus ratione Jurispatronatus, ut testatur *Lambertin. de jurepatr. lib. 2. par. 3. quest. 10. art. 1. num. 2.*,

- 2 Laico autem non potest præfigi terminus ad assignandam Præsentato per eum ad Ecclesiam Parochialem congruam portionem de fructibus Parochie, cum Laicus ex vi Jurispatronatus non consequatur hujusmodi fructus; *Lambertin. ubi supra art. 5.*, *Passerin. in cap. Suscepti de præben. & dignit. in 6. num. 16.*; Igitur nec Religiosis iste terminus præfigi poterit ab Episcopo.

- 3 At nihilominus censeo Episcopum habere facultatem præfigendi terminum competentem Regularibus, sive eorum Procuratori ad assignandam Parocho, aut Vicario perpetuo per eos præsentato ad Ecclesiam Parochialem quoad temporalia eorum Monasterio subjectam, portionem congruam, & sufficientem non solum pro ejus victu, & sustentatione; sed etiam pro necessariis expensis ejusdem Ecclesie, & pro solutione Jurium Episcopali, adeò ut si elapso dicto termino non fuerit à Religiosis assignata dicta portio reddituum Ecclesie Præsentato, potest, & debet Episcopus propria auctoritate illam ei assignare, juxta dispositionem hujus Canonis, ibique *Gloss.*, *Ancharan., Imol. num. 1.*, *Butr. in cap. de Monachis de præben. num. 11.*, *Lambertin. de jurepatronat. par. 3. quest. 10. artic. 2. 6. & 9.*

- 4 Nullatenus adversante, quòd Regulares gaudeant exemptione ab Ordinarii jurisdictione; siquidem exemptio hæc in hoc casu in nulla haberi debet consideratione; sed ea non obstante valet Episcopus compellere Regulares ad assignandam congruam Præsentato, etiam per censuras, eisque præfigere terminum ad hujusmodi assignationem, ea ratione quia Regulares licet exempti, in quampluribus tamèn subii-

subjiciuntur Ordinariis, ut expresse sancitum fuit ab hoc *Canone*, & anteceden-
ter definitum fuit à *Clemente III. in cap. Suscepti de præben. & dignit. in 6.*, ibi --
*Suscepti regiminis nos cura sollicitat &c. Sane fuit olim per Sedem Apostolicam providè
constitutum, ut Diocesani locorum ad præ-
sentationem Religiosorum nullum ad ali-
quam Ecclesiam recipiant nisi tantum ei de
proventibus ipsius Ecclesie coram eis fuerit
assignatum, unde jura Episcopalia possint
solvere, & congruam sustentationem habe-
re. Verùm (sicut nobis querela multorum
frequenter insinuat) Religiosi exempti de
proventibus Parochialium Ecclesiarum, in
quibus jus obtinent patronatus, seu Recto-
rum præsentatio pertinet ad eosdem, tan-
tum percipiunt annuatim, quod Rectores
Ecclesiarum ipsarum non possunt de residuo
commode sustentari, & Episcopalia jura
persolvere, ac alia incumbentiis eis onera
supportare; propter quod sæpe contingit quod
non inveniuntur personæ idoneæ, quæ hujus-
modi Ecclesias velint recipere: sicque fre-
quenter minus idoneis conferuntur, ex quo
pericula imminet Animarum. Nos itaque
volentes super hoc salubre remedium adhi-
beri: Præsenti decreto statuimus, & man-
damus Constitutionem hujusmodi quoad om-
nes Patronos Ecclesiarum Religiosos tam
exemptos, quàm non exemptos, & alios in-
violabiliter observari consuetudine contra-
ria non obstantè -- *Monacell. formul. le-
gal. 6. tit. 3. num. 11. par. 3.**

5 Neque universaliter, & absolute sub-
sistit, quod Regulares in Ecclesiis Paro-
chialibus sibi subjectis non aliud conse-
quantur nisi id, quod consequitur quilibet
Laicus ratione Juris patronatus; pro
remotione namque hujus æquivoci scien-
dum est multipliciter Ecclesiam Parochia-
lem esse posse subjectam Regularibus, sive
eorum Monasterio, nimirum potest esse
subjecta primo quoad Jus patronatus; eo
quia ipsis ex fundatione, constructione,
dotatione, aut donatione competat jus
ad illam præsentandi Rectorem. Secun-
dò, quoad institutionem collativam. Ter-
tiò, quoad institutionem auctorizabilem.
Quartò, quoad temporalia, eo quia pro-
pter Regularium inopiam fuerit eis con-
cessa à Papa, vel ab Episcopo Ecclesie,
quoad temporalia. Quintò, quoad tem-
poralia simul, & spiritualia. Quàmvis

quando Ecclesia est subjecta Regularibus
solum quoad Jus patronatus, isti nihil plus
consequantur in ea, quam alii Patroni
Laici; & consequenter non possit eis præ-
figi terminus ad assignandam congruam
Parocho ab ipsis præsentato, cum non
percipiunt fructus ejusdem Ecclesie Pa-
rochialis, sicuti eos non percipiunt, quan-
do Ecclesia est ipsis subjecta quoad insti-
tutionem collativam, vel quoad institu-
tionem auctorizabilem. Tamen quando
Ecclesia est eisdem Regularibus subjecta
quoad temporalia, uti est casus, de quo
agitur, vel quoad temporalia simul, &
spiritualia, ipsi non æquiparantur aliis
Patronis Laicis; sed potest, & debet illis
assignari terminus ad constituendam Pa-
rocho, vel Vicario perpetuo congruam
sustentationem, de fructibus ejusdem Ec-
clesie, eo quia percipiunt fructus Ecce-
siae, & quod superest, possunt converte-
re in propriam eorum utilitatem, juribus
Episcopalibus, & aliis Ecclesie oneribus
persolutis, juxta doctrinam *Abbatis in
capit. De Monachis de præben. & dignit.
num. 5.*, quem sequuntur *Lambertini
de jure patronat. lib. 2. par. 3. quest. 10.
art. primo num. 2.*, *Passerini in capit. Su-
scepti de præben. & dignit. in 6. num. 4.,
& seqq.*, *Lotteri de re benef. lib. 2. qu. 12.
num. 2. & seqq.*

6 Descendendo verò ad secundum Du-
bium, pro illius resolutione, præsuppo-
nendum est, quod ad cognoscendum an
factum contra Constitutionem valeat, &
sustineatur, considerari debeat, an Con-
stitutio inhibens procedat ultra, aut non
procedat ultra, sed simpliciter inhibeat;
Si procedat ultra animadverti etiam de-
bet, an procedat ultra actum confirman-
do, aut infirmando, aut procedat ultra,
dando remedium contra factum, aut pro-
cedat ultra apponendo pœnam. Primo
casu factum contra Constitutionem valet,
secundo casu non valet, tertio casu si est
remedium rescissorium valet actus, sed
potest rescindi, quarto casu si imponatur
pœna inferens necessariò nullitatem
actus, non valet, secus si non inferat ne-
cessariò hujusmodi nullitatem. Si verò
Constitutio inhibet simpliciter, & tunc,
aut ille, cui fit inhibitio, recepit potesta-
tem à Constitutione inhibente, & factum
contra Constitutionem non valet, aut
non

non recipit ab illa potestatem, & tunc factum non est nullum.

- 7 Hoc supposito ad dubium respondendo, cenfeo dicendum Institutionem Præsentati factam per Episcopum absque prævia assignatione congruæ sustineri, tum quia in hoc Canone non fuit à Clemente V. apposta pœna inferens necessariò nullitatem actus, sed solùm inhihetur Episcopis sub obtestatione Divini iudicii, ne instituat Præsentatum in Parochiali Ecclesia absque assignatione congruæ portionis, tum quia Ordinarius non recipit potestatem instituendi ab hoc Canone, ita *Gloss. hic verb. Inhibentes, Lambertin. de jure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 10. artic. 4.*

ARGUMENTUM.

Congrua debita Parocho, sive Vicario perpetuo præsentato ad Ecclesiam Parochialem subjectam Monasterio Regularium, in quibus, & in qua summa assignari, & taxari debeat.

SUMMARIUM.

- 1 Congrua semel assignata, & acceptata non potest amplius augeri, nec minui. Amplia, ut num. 2., limita, ut num. 10.
- 3 Enumerantur plures species emolumentorum Parochialium.
- 4 Congrua an & in quibus emolumentis incertis assignari possit Parocho, sive Vicario perpetuo, & num. 5.
- 6 Monasterium si percipiat decimas tenetur augere, & assignare Congruam Vicario perpetuo, etiam in decimis, constito de insufficientia ejusdem congruæ. Amplia, ut num. 8., & quare vide num. 9.; Secus si non percipiat decimas, quia tunc cogi debent Parochiani, & num. 7.
- 11 In assignatione congruæ nulla habenda est ratio emolumentorum, quæ Parochus, sive Vicarius perpetuus ex aliis Beneficiis, vel legatis extra Ecclesiam Parochialem percipit.
- 12 Congrua in qua summa sit taxanda, & assignanda Parocho; Concilium Tridentinum totam reposuit arbitrio Ordinarii.

13 Ordinarius in assignatione congruæ, ad quæ respicere debet?

14 Congrua est veluti dos Parochi ad supportanda onera matrimonii spiritualis.

15 Divus Pius determinavit congruam debere esse certam, sed non minorem quinquaginta, nec majorem centum scutorum. Intellige, ut num. 16.

17 Parochus debet esse contentus congrua sibi sufficienter assignata.

18 Vicarius perpetuus præsentatus ad Ecclesiam Parochialem spectantem ad Regulares an teneatur se conformare Constitutionibus Synodalibus, & Ordinationibus Episcopi, quoad omnia in ordine ad Sacramentorum administrationem, & curam Animarum.

CASUS II.

Vicarius perpetuus Ecclesiæ Parochialis A subjectæ cuidam Monasterio Regularium experiens congruam sibi in actu suæ provisionis à Regularibus assignatam in scutis decem detrahendis ex bonis ejusdem Parochiæ, & in emolumentis funerum Baptismatum, & Matrimoniorum, esse minus sufficientem pro ejus sustentatione, utpotè ascendentem, solùm ad scuta quindecim circiter petiit ab eisdem Regularibus, ut congrua hæc sibi augeatur, & assignetur etiam in decimis, quas Regulares percipiunt, & exigunt à Parochianis dictæ Parochiæ; Queritur in hoc casu, an dicta congrua sit huic Parocho augenda, & assignanda, etiam in decimis.

Quòd non sit augenda, nec assignanda in decimis suadere videtur factum ipsius Vicarii, seu Parochi, iste enim Præsentatus à Regularibus ad Ecclesiam Parochialem, eam acceptavit sub congrua portione sibi assignata in dictis scutis decem, & in emolumentis funerum Baptismatum, & Matrimoniorum, & cum ea unitim cum fructibus cujusdam simplicis Beneficii, quod retinebat, vixit per aliquot annos, successivè proindè prætere non potest, ut sibi augeatur, & assignetur dicta congrua etiam in decimis, quia congrua semel assignata, & acceptata non potest amplius augeri, & sibi imputare debet Vicarius, quod acceptaverit congruam nimis tenuem, *Tondut. quæst. benef. cap. 58. num. 6. tom. 1., Rot. dec. 239. num. 1.*